

INFORMACIJOS

Nr. 21 (44)

1953 m. gegužės 20 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos "Informacijos" yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas tik spaudai, rankraščio teisėmis.

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAMAMS APMOKĖTI

Auka iš Šveicarijos

Iš Šveicarijos Evangelikų Bažnyčios Šalpos Komiteto - Hilfswerk der Evangelischen Kirchen der Schweiz, - kuriam vadovauja pastorius H. Hellstern, PLB Vokietijos Krašto Valdyba gavo 10.000 DM pašalpą Vasario 16 Gimnazijos namams Hüttenfelde įrengti. Pastorius H. Hellstern prieš kuri laiką pats asmeniškai lankėsi Krašto Valdyboje ir buvo išsamiai su gimnazijos reikalais supežindintas. Savo rašte dabar jis nurodo, kad Šveicarijos evangelikai džiaugiasi, galėdami ir iš savo pusės paremti tą gražų PLB Vokietijos Krašto Valdybos sumanymą.

Cuxhaveno lietuvių auka

Deja nespėjus PLB Vokietijos Krašto Valdybai nustatyti Vasario 16 Gimnazijos namams apmokėti aukų rinkimo veiksnių formalumų, iš Vokietijos tremtinių bendruomenių apylinkių ir seniūnijų jau ateina kuklios, bet moraliniu atžvilgiu didelės aukos, nes jos aukojamos spontaniškai, tuo pačiu pripažįstant, kad šis Krašto Valdybos žygis yra geras ir būtinas.

Cuxhaveno seniūnijos lietuviai suaukojo 16 DM - tai daugiausia bedarbių sudėti skatikai, bet lietuvių jaunimo ateičiai jie neš didelius nuosimėjus. Siųsdamas auką, kartu su aukojusiųjų sąrašu, seniūnas J. Povilaitis savo jautriame laiške, tarp kitko, rašo:

"Dėlindamas BALFo rūbų siuntą, padėkinau visiems gavėjams apie pastato pirkimą ir kad tik už lietuvių aukas ir gerą susiklausymą vienu su kitais įgytas namas galės būti pastogė jaunimui auklėti. Visi suprato mano pranešimą ir sutiko savo noru prisidėti vienu kitu pėnigiu prie to pastato remonto. Nors gana sunkiai išgyvename iš savo bedarbio pašalpos, bet šitam kilniam ir gražiam tikslui vėl ateityje aukosim, kiek galėsime, jaunimo auklėjimui, kuris bus pasiruošęs laisvai Tėvynei padėti prisikelti iš sunkių skausmų. Visos Seniūnijos nariai linki PLB Valdybai ko daugiausia sveikatos dirbti dėl Lietuvos išvadavimo iš 'velnių rojus".

Auka Vasario 16 Gimnazijai Motinos Dienos proga

Salzgitter-Lebenstedto lietuvių bendruomenės apylinkės valdyba PLB Vokietijos Krašto Valdybai atsiuntė, kartu su aukotojų sąrašu, DM 30,10 sumą, kuri buvo surinkta šioje apylinkėje gegužės 10 d. įvykusio Motinos Dienos minėjimo proga. Savo laiške apylinkės pirmininkas E. Berentas nurodo, kad tie pinigai skirti Vasario 16 gimnazijos namams. Visi aukotojai neturtingi, daugiausia bedarbiai arba ligoti, lietuviai. Jų kukli auka yra tuo labiau vertinga, nes rodo didelį supratimą ir meilę lietuviškiems reikams.

200 DM - vieno asmens auka

"Tremties" redakcija persiuntė Krašto Valdybai Vokietijoje gyvenančio tremtinio Al. Požėlos redaktoriui rašytą laišką, kuriame jis rašo, kad, vykdydamas seniau duotą pasižadėjimą, skiria Vasario 16 gimnazijos namams 200 DM. Tai iki šiol didžiausia vieno asmens auka iš Vokietijos lietuvių tremtinių.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAMAI

Iš Vasario 16 Gimnazijos namų - Rennhofo pilies - istorijos.

Šiuos rūmus 1852 m. pastatė už 295.000 markių Frankfurto bankininkas, baronas Rothschildas. Pačiau jis pats niekuomet juose negyvenęs. 1886 m. Rothschildui mirus, jo duktė, baronesė Laura Therese Rothschild, kartu su dideliu tėvo palikimu, paveldėjo ir Rennhofo pilį. Vėliau, 1889 m., ji šią nuosavybę perdavė už 313.000 markių Lūwensteino princui Alfredo žmonai.

1917 m. vasario 23 d. Rennhofo pilį nupirko Freiherr Cornelius Wilhelm Heyl. Tų pačių metų rudenį pilyje apsigyveno baronas Maximilian Freiherr von Heyl, kuriam pilis buvo atitekusį pagal tėvo testamentą. Kai 1952 m. kovo 31 d. baronas von Heyl mirė, pilis, kartu su parku ir miško dalimi buvo praduota. Ją nupirko 1952 m. gruodžio 1 d. stambus Hüttenfeldo pirklys Philipp Adam Rhein, iš kurio dabar PLB Vokietijos Krašto Valdyba pili įgijo Vasario 16 Gimnazijai.

Vasario 16 Gimnazijos namai vokiečių sprudoje

"Darmstädter Echo" gegužės 8 d. išidėjo pranešimą, pavadintą "Lietuviškas internatas Bergstrasse apskrityje". Pranešimo tekstas toks:

"1952 m. gale Rennhofo pili, Hüttenfelde (Bergstrasse apskrityje) nupirko pirklys Philipp Adam Rhein. Nuo 1953 m. balandžio 1 d. pilis tapo lietuvių Centro Komiteto nuosavybe. Jis (Komitetas) rūpinasi savo tautiečiais, kurie nuo 1945 m. yra palikę savo tėvynę ir pasitraukę į Vokietiją. Rennhofo pilis šio Komiteto bus įrengta kaip lietuvių gimnazija. Joje tilps 190 mokinių su 15 mokytojų.

Lietuvių gimnazija savo programos pagrindas yra paėmusi vokiečių gimnazijos mokslo planą. Šiuo metu lietuvių gimnazija tebėra Diepholze, prie Bremeno. Vaikai tenai yra patalpinti kareivinėse, kurias, tačiau, netrukus reikės perleisti kitiems tikslams. Todėl Centro Komitetas ryžosi mokyklą perkelti į Rennhofo pilį. Artimiausiomis dienomis bus pradėti didesni namų perstatymai ir atnaujinimai".

Didžiulė lėktuvų katastrofa prie pat

Vasario 16 gimnazijos rūmai.

Gegužės 8 dienos didžiulė lėktuvų katastrofa, per kurią susidūrė ir nukrito žemėn vienas naikintuvas ir du dideli transportiniai lėktuvai, įvyko Hüttenfelde, prie Mannheimo, vietovėje, kur yra užpirktieji Vasario 16 gimnazijos rūmai.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖJE

Stuttgargas

Iškilmingas Motinos Dienos minėjimas Stuttgarto lietuvių bendruomenėje š.m. gegužės 3 d. buvo pradėtas iškilmingomis katalikų ir evangelikų pamaldomis, kurias atleikė katalikams kun. Butkus ir evangelikams - kun. Stanaitis. Popiet buvo pradėtas pats minėjimas, kuris įvyko katalikų parapijos salėje. Minėjimą atidarė PLB Stuttgarto apylinkės pirmininkas M. Jauniškis. Į garbės prezidiumą pakviestos seniausios amžiumi motinos: Petronėlė Andziulienė, Marija Būčienė, Ona Kudžiuvienė ir Barbora Mikulkienė.

Apylinkės valdybos vardu motinas pasveikino pirmininkas M. Jauniškis, linkėdamas joms ilgo amžiaus ir ištvermės sulaukti dienos, kada galėsime sugrįžti Tėvynėn, ir pabrėždamas, kad sunkiausiais priešpados metais lietuvių motinos didvyriškai atliko savo pareigas. Toliau pirmininkas pareiškė vilties, kad ir dabar, sunkiomis tremties dienomis, lietuvių motinos atliks tas pareigas taip pat pasiaukojusios. Po to garbės prezidiumo narėms ir kitoms motinoms vaikai iškėlė gėlių.

Minėjime kaip svečias dalyvavęs PLB Vokietijos Krošto Valdymo bendradarbis, Tarybos narys J. Glemža nuoširdžiais žodžiais išryškino Lietuvos kaimo motinų didį pasiaukojimą, siekiant savo vaikams šviesesnės ateities. Svečias pateikė gražių vaizdų iš savo prisiminimų ir paskatino motinas saugoti vaikus nuo išstutėjimo.

Kun. A. Butkus iškėlė lietuvių motinos nuopelnus, lietuvių išlaikant seniau, ir gyvybinį reikalą rūpintis vaikų likimu dabartinėmis sąlygomis. Evangelikų kun. Stanaitis savo paskaitoje, išeidamas daugiausia iš religinio aspekto, aiškino, kokia turėtų būti tikroji motina.

Motinos Dienai pritaikytų eilėraščių padeklamavo Gerda Lipšytė, Laisvūnas Skeivalas ir Erna Vormaitė. Po to, pagerbdamos mirusias motinas, E. Vyšniuskienė ir L. Skeivalienė nuvyko į kapines ir ant a. a. Kaulakienės kapo padėjo gėlių puokštę. Vėliau sekė kuklios vaišės garbės prezidiumo narėms ir vaikams.

Diepholz

Šiais metais Motinos Dienos minėjimą Diepholze surengė PLSS "Aušros" tuntas. Po iškilmingo vėliavos pakėlimo, Vasario 16 gimnazijos mokiniai ir skautai su tuntu vėliava nuėjo į bažnyčią. Čia gražų tai dienai pritaikytą pamokslą pasakė naujasis gimnazijos kapelionas, dr. kun. A. Paškevičius. Vakare gimnazijos salėje įvyko pats minėjimas, kurį atidarė gimnazijos direktorius ir "Aušros" tunto globėjas s. A. Giedraitis. Dienai pritaikytą paskaitą skaitė gimnazijos mokytojas, dail. A. Krivickas. Po to sekė skautės T. Sakalauskaitės referatas, eilėraščiai, vieno veiksmo vaizdelis "Ramutės Sapnas" ir "Laiško Motinai" deklamavimas. Uniformuotos skautės salėje susisirkusioms motinoms išdalino gėlių. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Vasario 16 Gimnazijoje

- Š. m. gegužės 2 d. Vasario 16 gimnazijos mokiniai V. Brakauskas ir L. Venclovas vokiečių valstybinės berniukų gimnazijos Osnabrūcke buvo pakviesti treniruoti šios gimnazijos mokinius, krepšinio žaidėjus. Puikioje tos gimnazijos krepšinio salėje visą priešpietį abu mūsų jauni sportininkai lavino vokiečių moksleivius, dalyvaujant jų auklėtojams. Po treniruočių atėjęs Osnabrūcko gimnazijos direktorius asmeniškai padėkojo V. Brakauskui ir L. Venclovui.

Dabar I-ji ir II-ji Vasario 16 gimnazijos krepšinio komandos gavo pakvietimus vykti rungtynėms su Osnabrūcko gimnazijos krepšininiais.

- Osnabrūcko valstybinė berniukų gimnazija atsiuntė Vasario 16 gimnazijai mokslo vadovėlių.

- Š. m. gegužės 9 d. Vasario 16 gimnazijos mokytojas, dail. A. Krivickas, gimnazijos salėje skaitė paskaitą "Gyvenimo prasmė". Paskaitos pasiklausyti buvo susirinkę gimnazijos mokytojai, mokiniai ir stovyklos gyventojai.

Pasiruošimai jaunimo vasaros stovykloms

Šiais metais vasaros stovyklas lietuvių tremtinių vaikams ruošia B.L.F.as, Sielovada ir Vokietijos Lietuvių Skautų Rajonas. Lėšas šioms stovykloms telkia ir jas finansuoja B.L.F.as ir Sielovada. Lėšų telkimas vyksta tuo būdu, kad B.L.F.as jį praveda Amerikoje, o Sielovada - už Amerikos ribų. B.L.F.o igaliotinis Vokietijoje turi teisę dalyvauti samatos sudaryme ir išlaidų padengime.

Stovyklų programą nustato Sielovada, Skautų Rajonas ir B.L.F.as. Techniškai programą stovyklose praveda skautai.

Anglų zonoje rengiamas stovyklas Skautų Rajonas praveda kartu su paskn. kun. V.Sarka. Amerikiečių zonoje paruošia ir praveda Sielovada.

Piniginė atskaitomybė už visas stovykloms padarytas išlaidas duodama Sielovadai, kuri, sutartinai su B.L.F.u, padengia visas išlaidas ir atsiskaito su aukotojais.

Sielovada skiria stovykloms kunigą, kuris aprūpina stovyklaujantiųjų katalikų religinius reikalus, o Evangelikų Lietuvių Bažnyčios Taryba teikia religinį aprūpinimą evangelikams.

Stovyklauti norinčių vaikų registraciją atlieka Skautų Rajonas. Norintieji dar į stovyklas užsiregistruoti, prašom kreiptis į skn. A.Venclauską, PLB Vokietijos Krašto Valdyboje (Lithaisches Zentralkomitee, Hannover-Kleefeld, Hegelstr.6).

Vokiečių skautai, Bund Deutscher Pfadfinder Syke miesto (prie Bremeno) tuntas pakvietė vasaros stovyklon Vnsario 16 gimnazijos PLSS "Aušros" tunto skiltį. Minėtoje stovykloje dalyvaus švedų skautų vienetas.

Pasaulio Liet. Skautų S-gos Brolijos Vadija, Toronto, paskelbė visiems Brolijos nariams gegužės mėnesio gerąjį darbėlį: visi neuždirbantieji Brolijos nariai aukoja Vokietijos brolių ir sesių stovykloms nemažiau 10 centų, o uždirbantieji - nemažiau 25 centų.

PAVERGPOJE TĖVYNĖJE

- "Düsseldorfer Nachrichten" gegužės 8 d. idėjo žinutę, kad sovietinėje Lietuvoje augščiausiosios tarybos prezidiumas visas ministerijas pertvarkė pagal Soviežų Sąjungos pavyzdį. Tuo būdu vidaus reikalų ministerio žinion pereina valstybės saugumo ir vidaus ministerijos.

- Iš Lietuvos sugrįžę du jauni vokiečiai, vyras ir žmona, susipažinę ir susituokę būdami Lietuvoje, pasakoja:

"Lietuva mums buvo vienintelis išgelbėjimas. Karaliaučiuje irgi visi laikėsi tik pagelba iš Lietuvos, atsiveždami maistą iš tenai. Žmonės, rizikuodami savo gyvybes, gelbėjo mus. Ūkiuose buvo uždrausta samdyti darbo jėgą, bet lietuviai vistiek mus priglaudė ir slėpė. Mes esame lietuviams dėkingi už gyvybę".

Vyras pasakoja, kad Lietuvoje išmokęs žemės ūkio darbus, vis daugiau susigyvenęs ir apsipratęs su žmonėmis. Vieni kitiems padėję. Algos iš savo šeiminkų nė nereikalavęs, nes žmonės patys pinigų neturėjo. Darbas buvo nesunkus, gaudavo maistą ir drabužių. Pasakojo, kad viena moteris Lietuvoje užėjusiam vokiečiui pabėgėliui paklojo švariai savo lovą, o pati atsigulė ant grindų... Ir šiaip visur, užėjus į namus, pabėgėliai buvo pakviečiami prie stalo. Išeidami į laukus dirbti, pakeleivius palikdavo namie vienus.

"Kaime aš jaučiausi kaip savas, visai nesijaučiau esąs svietimas. Jie elgėsi su manim, kaip su savo sūnum. Kviesdavo į visas šeimynines šventes - laidotuves, vardines ir t.t. Pykdavo, jei neatėdavau. Lietuvoje taip pat yra pažangių, taupių ūkininkų, bet jie ne tokie smulkmeniški, kaip čia..."

- Lietuvoje, grįžusiųjų vokiečių pasakojimais, pilna visokių pevargėlių ir elgetų. Valstybė visai nesirūpina invalidais. Daug matosi invalidų lietuvių, bet ypač daug tokių ateina iš Rusijos - rusų, kurie bastosi ir elgetauja - akli, luoši ir pan. Niekas jiems neparūpina protezų, kai kurie jų šliaužia žeme. Po pamaldų ir ypač per atleidus prie bažnyčios pilna visokių elgetų - abipus durų stovi dvi eilės. Panevėžyje ypač daug buvo visokių "vagabundų" ir kišenvagių - rusų ir vietinių. Vokiečiai su jais maždaug toje pačioje vietoje gyveno. Tik 1949 m. žymi dalis tų vaikų kažkur dingo.

Į Rusiją iš vokiečių pabėgėlių niekas nemėgino eiti, nors siena nėra saugojama. Yra žinoma, kad rusai patys nieko neturi. Iš Rusijos atėjusieji elgetos daug pasakojo, koks vargas viešpatauja Rusijoje.

Komunistų sunaikinta šeima

Grįžusieji vokiečiai pasakoja apie vieną lietuvių šeimą Serežiaus valsčiuje. Šią šeimą sovietai pradėjo persekioti jau nuo 1945 m. Pirmiausia buvo išvežtos dvi dukterys, gi du broliai po to pabėgo į mišką ir tapo partizanais. Su jais kartu buvo pabėgę ir seni tėvai, bet 1948 m. jie grįžo ir apsigyveno Serežiuje. Jie kasdien turėjo registruotis milicijoje. Abu sūnūs partizanais tais pačiais metais žuvo Burbiškės miške. Ūkyje liko tik trečiasis sūnus.

Viena ištremtųjų šios šeimos dukterų, Sibire atskirta nuo sesers, pabėgo ir su dideliu vargu pasiekė Vilnių. Tačiau jai neilgai buvo lemta likti tėvynėje, nes, vos atvykusi į Vilnių, tuoj buvo sulaukyta. Ją gražino atgal į Sibirą rafinuoto komunistinio žiurumo būdu: tais pačiais keliais ir tomis pačiomis priemonėmis,

kaip jai bėgant - tais pačiais traukiniais arba sunkvežimiais, kur buvo pavežta, ir tais pačiais keliais, kur ėjo pėsčia, iki pat tos vietos Sibire, iš kurios buvo pabėgusi. Be to, buvo nubausta 2 metus kalėjimo. Atlikusi bausmę, ji buvo paleista ir 1949 m. sausio mėn. grįžo į Seredžiaus valsčių pas tėvus. Tačiau tų pačių metų kovo mėn. įvykusių didžiųjų tremimų metu jos tėvai buvo paimiti į tremiamųjų transportą. Grįžusioji duktė neturėjo jokių popierių ir buvo rusų jieškoma. Be to, ji buvo nuo bado ištinusi, todėl, nenorėdama tokioje padėtyje likti viena, pati pasidavė rusams ir kartu su tėvais išvyko atgal į Sibirą. 1950 m. buvo sumintas ir paskutinysis šios šeimos narys, tebevaldęs ūkį sūnus. Jis buvo nubaustas 25 metams priverčiamųjų darbų stovyklon.

Pasakojama ir apie šios šeimos dviejų sūnų partizanų žuvimą. Žmonės apie juos daug gero kalbėjo, bet rusai jų labai bijojo. Kai jie žuvo, rusai ypatingai džiaugėsi ir sakė, kad dabar jie galėsia ramiau gyventi. Šie du broliai partizanai žuvo vieno susirėmimo su rusais metu. Jie abu buvo sunkiai sužeisti. Vienas iš jų liko gulėti ant žemės, tada prie jo prišoko rusai ir norėjo atimti laikrodį, bet partizanas, nors sunkiai sužeistas, iš paskutinių jėgų šovė ir rusą nušovė. Antrasis brolis, taip pat sunkiai sužeistas, draugo prilaikomas, bėgo per mišką, bet, nebegalėdamas eiti toliau, pats nusišovė. Kartu su broliais žuvo ir jų draugas partizanas, nes rytojaus dieną visi trys gulėjo negyvi Seredžiuje. Lavonai buvo laikomi kelias dienas suguldyti prie kelio ir giminėms nebuvo leista dalyvauti juos laidojant.

Vokiečių pasakojimais, partizanai gyvena daugiausia miškuose, bunkeriuose, kurie esą gerai įrengti. Sienos padarytos iš rąstų ir apkaltos lentomis, lubos žemos - jas galima pasiekti ranka. Drėgmės bunkeriuose nėra, bet trošku, nors ir vėdinama. Yra krosnis. Turi žibalines lempas. Yra lovos, stalai, matyti, gauti iš ūkininkų.

Partizanai miške dažnai dainuoja. Maistu jie apsirūpina iš žmonių, be to, dažnai užpuola rusų sunkvežimius su prekėmis, kurias nusigabena į mišką. Su partizanais miške yra ir rusų.

Kartą Ariogaloje į šokius atėję du partizanai, persirengę kaip merginos. Jie norėjo patirti, kiek yra milicininkų mieste ir pagauti komunistą Jukną. Jie šoko su bernais, net su milicininkais, ir niekas jų nepažino.

Partizanų dainų yra nemažai ir pašiepiamų:

Ateina kūdas stribus -
Automatas ant pečių,
Duonos pluta į kišenių,
Duokit, buožes, lašinių.

Atvažiavo komunistas
Su blėkiniu tanku,
Susitiko žydą
Ir pakėlė ranką.

Tu Lietuva, tu mano,
Visada tau rieta:
Rusai išveža smetoną,
O vokiečiai sviestą.

Tu Lietuva, tu mano,
Visada tau rieta...

XXXXXXXXXX
XXXXXX
X